

Csatáné Bartha Irénke

Ellobognak sorra az álmok

Ellobognak sorra az álmok,
mint kandallóban a fahasábok,

hogy izzik, duruzsol a láng,
aztán egyszer csak nincs tovább...

De melege még itt lebeg,
átjárja didergő lelkedet,

és betakar, cirógat, becéz,
mígnem egyszer a végére ér...

S hogy tovatűnt, elhinni nehéz,
oly jólesik a rá emlékezés...

Októberi faszor

(Kolozsvári emlék)

Hamuszürke kóbor októberek
fellegei – csapzott kutyafalkák –
magányos utakon tekeregnek

s a régi faszoron át
pajkos szellő zilálja szét
illatos hajfürtök emlékét
szavak... szavak...

– kóbor lelkek
szomorú cellatársai –

a hajdani boldog
madárcsivitelő kedvből
októberi fázós hallgatásba

menekülnek
s a hosszú faszoron át

nem fordul vissza már...
az a fényes tekintetű barát...

Nyár volt, kaptára édes kincsekkel teli,
most hullnak, fogynak tündöklő kincsei,
Múlik a szépség, az idő nem vár,
a régi fényeknek árnyéka sincs már...?

H. Barbócz Ildikó

Utazás előtt és után

Mottó: „A szív mindig utazik, akkor is, ha a láb és a fej marad. A szív folyton új világra vágyik.”
(Krisztián)

Előtte

Az idén nagyon készültem a nyaralásra, valósággal ki voltam éhezve rá, különösen a tengerre, pedig tavaly is találkoztam vele. Az játszhatott szerepet, hogy már ismerős táj, tenger melléké várt, mégis új megvilágításban. A varázserejű várakozás közepett az indulás előtt kinyitottam a naplóm.

Ez az új mottó sokat motoszkál a fejemben mostanság, s azon kapom magam, hogy az emlékeimben utazom, csapongok, bolyongok a legkülönbözőbb helyeken. Állok a tűzhelynél, de gondolatban Rimini utcáin sétálok. Locsolom a virágokat, de előttem San Marino magasa, megcsap a frissítő, ózondús levegője. Barátnőmmel a névnapi köszöntőn Sperlongát idézzük, ahová szeptemberben indul a csoport, de oda most nem jutunk el. Aztán Caprin beülünk egy taxiba Anacapri felé. Egy kis hidegfront után fellélegezve bújok elő a lesötétített szobából, és hetek után (!) keresem a napot. Kellemes érzés a vállamat melengetni, az arcomat felé fordítani. Könyveket emelek le a polcra, és az Adriai-tenger vidékéről, ott született gondolatokat kezdtem olvasni, pl. Senko Karuza *Szigetlakók* című művét Vis szigetéről. Újra, sokadszorra Kövécs Tamás úti esszéjét: *Autóval az Adrián*. Milyen érdekes: 1988-ban Budva még Jugoszlávia része volt, 2011-ben pedig mint Montenegró területként volt csábító a számunkra. A fotóiról rögtön felismertem a helyszíneket, ott is termettem egy pillanat alatt az óvárosban, és lenyűgözve figyeltem, fényképeztem a tenger erőteljes, magas hullámhegyeit a várfalnak csapódva. Emlékszem, egy este fedeztük föl, és utána már mesevárosként élt bennünk tovább. A közeli Mogren-fokról nem is beszélve, amely a világ számomra legszebb partvidékei közé tartozik.

A szépirodalom és az úti rajzok után természetesen kezembe kívánkoznak a térképek Horvátországról, a már bejárt városokról, és meglódul a fantáziám. A spliti kikötőben hajóra szállok, és három órai hullámszórás után Vis szigetén kötök ki. Ez a legdélebbi és legtávolabbi sziget a szárazföldtől. A turisták csak most kezdik felfedezni, eddig jobbára elzárt terület volt. Gondolatban a nyugati fokhoz stoppolok, ismervén a helyi közlekedési viszonyokat. Ott bizonyára vár egy világitótorony is, onnan nézvést enyém a legmélyebb csönd és a legsúlyosabb magány. Egy időben a Kornáti-szigetvilágba vágytam, de változnak az idők és az úti célok. Az idén jó, ha eljutunk

Ciovo túloldalára, egykori (2001-es) izgalmas, fantasztikus barangolásunk, fügeszüret és tengeri fürdőzéseink helyszínére.

A számban most egy kora reggeli, megérkezés utáni cappuccino íze Zadarban, egy éppen kinyitó büfében a tengerparton. A távolabbi múltból a cavallinói világoszöld mentafagy, amely soha-nem-látott újdonság volt akkoriban, és még lírával fizettünk. Akkortájt fedeztük föl az olasz gasztronómiában a pizzát, amely azóta szinte hétköznapi étellé vált. Délnél előbb ott nem gyújtották be a kemencét.

Horvátországban – ahová most készülünk – legszívesebben az Isztriát járom. Már volt szerencsém négyszer arra utazni, és a társas buszok jóvoltából, amelyek minden ponton leteszik a nyaralókat, keresztül-kasul bebolyongani a félszigetet, az Ucka-alagúton át a fennsíkokig, aztán dombrol le, völgyeken át, végig a tengerparton (Jadranska magistrale). A Marco Polo úti könyvből megragadtam egy részlet: „A hullámok a szikrázó napsütésben gyémántként csillognak. Amint a kabócák végre álomba ciripelik magukat, rázendít éji dalára a pacsirta, és hangtalan portyára indul a szentjánosbogár. Elragadóan szép darabkája ez a természetnek, amely a mézszínű, nehéz „Prosek” bor nélkül is megrészegít.”

Lassan megkezdődik a visszaszámlálás, még egy hét van az indulásig, de egyre jobban vágyom az Adria kékeszöldjére, a mély kéket a magas sótartalommal, az izgalmas, ráérős kavicsgyűjtést, a sós szélben a tenger illatát. Idézeteket írok kis cédulákra az utazással kapcsolatban. Úgy tervezem, minden nap reggelén, amikor már kellőképpen felocsúdtunk, és álmos szemmel a tengert is megsimogattuk, kihúzzunk egyet, elolvassuk, gyönyörködünk benne. Minden napra egy mese helyett – minden napra egy mottó. A gondolatokat Márai Sándortól, Hamvas Bélától, Senko Karuzától, Paulo Coelho-tól és Michael Onfray-tól válogattam. Ez utóbbinak *Az utazás elmélete* című erősen filozofikus alkotását kétszer is átböngésztem. Romhányi Török Gábor ismertetője szerint a „könyv témája az utazás mint az ember létezési módja, vagyis az utazás „metafizikája”. Retorikailag komponált értekező próza, vérbeli költői remekmű.” Most mégsem ebből a munkából idézek, hanem Hamvas Bélának a gondolatával azonosulok: „Úgy kellene utazni, ahogy a tűz terjed, s elemészteni azt, amin az ember átment, és ne maradjon más, mint rom és hamu... Vagy otthon maradni, s még az ablakon se nézni ki.”

Megerősítem: szeretek visszajárni helyekre, mert otthonosságot, állandóságot sugároznak. Az utazás régi cserepeire megkeresem és ráraakom az új cserepeket, amelyek bizonyára pontosan, harmonikusan illeszkednek majd.

Utána

Teljességgel felső fokon lehetne szólni a nyaralás minden napjáról, pillanatáról, részletéről. Megkaptunk mindent, amit Közép-Dalmácia ezen partvidéke nyújtani tudott. Mindenekelőtt a káprázatosan kék tengert, amely a nap minden szakában velünk volt,

s élményt adott. Hideg borzongását a napfelkeltében, vízszintesen szétterülő ezüst palástját a reggeli fényben, soha nem lankadó dinamizmusát, tobzódását a kék és a zöld festői árnyalataiban s arany hídjait az alkonyati órákban. Volt részünk sokszor a tenger ringatásában, hánykolódásában a szálloda és Trogir között a csónakban, de bárkának is nevezhetnénk, amely vízitaxiként járta az útját reggeltől késő éjszakáig. A Fish-piknikre már nagyobb járművel utaztunk, felfértünk a hajóra hatvanan is. A Trogir és Split közötti 23 km-es utat busszal tettük meg, abban reménykedve, hogy a kastélyokat is láthatjuk az öböl partján sorakozva, de a beharangozott nevezetességek-ből még véletlenül sem láttunk egyet sem. Helyette a külváros lerobbant épületeit, a nem üzemelő cementgyárat, a vastraverzeket, a rengeteg szemetet, az elhanyagoltságot követhettük szemünkkel a busz ablakából. E két utóbbi tényező egyébként jellemző volt arra a vidékre. Nem akarok országot írni, mert biztos, nem lenne igaz, mégis lehangoló volt a látvány. A Split mögött magasodó hegyvonulat – a Dinári-hegység tenger felé csúszó sziklás tömbjei – az óváros képével és a tengerrel Montenegrót juttatta az eszembe, csak ott ezek közelebb húzódtak egymáshoz. Az utak itt is a hegy derekába vágva kanyarogtak, a szálloda 6. emeleti teraszáról hármat is nyomon követhettünk. A harmadik a tetőn szinte a csillagos mezőben futott.

Aztán ott voltak a tengeri fürdőzések! A legnagyobb élmény: közvetlen találkozás a tengerrel. Az elsónél éreztem: mintha kicseréltek volna. De a többi is leírhatatlan. A sós víz felemelt, elernyesztett, hagytam, hadd ringasson kedvére. A kis öbölben, cseperésző esőben kellemes, langyos áramlatok érkeztek, máskor szabályos hullámokkal úsztunk szembe vele. Ezt csak az tudja megérteni, aki hasonlóképpen viselkedik és érez a tenger iránt. A tengeri papucs védte a lábat, a kisebb-nagyobb köveken botorkált be az ember fürdeni. Az átlátszó víz homályában tárult fel igazán a tengerfenék. A titok felfedezését én meghagytam a bűvároknak és a bűvárkodó, szemüveges gyerekeknek. Láthatóan nagy élvezettel hasaltak a víz felszínén, olykor kincseket emelve a magasba. Én a szememet följebb emeltem, hogy körbefoghassam a bójásort, a hegyeket, a vranjicai templomtoronyt, amely világítótornyoként emelkedett ki az apartmanok közül. Esti séták, hajókázások alkalmával nekünk is támpontul szolgált.

Éltük tehát augusztus második felében a turisták beprogramozott napjait, a klasszikus napirendet követve: szállás a hotelben félpanzióval, tengeröbölre néző tágas terasszal, ahonnan kora reggeltől az éjszakáig nyomon követhettük a hajóforgalmat, a felhők vonulását, a szélirányt a hullámredők alapján, és természetesen a tengert, melynek látványától nehezen tudtunk minden nap szabadulni. Pár nap múlva óra sem kellett, mégis tudtuk az időpontokat, mert ugyanabban az órában futottak ki a kirándulóhajók, ugyanabban az időben dohogott el a komp Drvenik Veli felé. Személy szerint mindig ott könyököltem képzeletben a fedélzeten, mert tudtam, egy hosszúvás, csön-des öbölben köt ki a hajó, ahol szinte megállt az élet. Afféle menedékhely ez évszázadok óta, a falvak lakói ide húzódtak vissza, valahányszor ellenség támadt rájuk. Az útikönyv

szerint 1,7 km-re fekszik ez a sziget a szárazföldtől, sűrű erdők borítják, és a mediterrán növényzet minden fajtája megtalálható itt. A lakosok száma egyre kevesebb, manapság kb. 100 fő. Az itt maradt öregek már nemigen tudnak gazdálkodni, szőlőt művelni. Kérdéses, a természetes vegetáció mikor vesz birtokba mindent. Sok év távlatából is igaz ez a szigetre. Hajbókoló, narancssárga gránátalmafára emlékszem, fügetalp kakuszra a romok között, egy halász csónakjában késhegyre tűzött apró halakat falatozott, a legtöbb kőház behúzott zsalugáterekkel állt a délutáni verőfényben. Ég és föld a kis sziget és Trogir vagy Split nyugsgó élete a pálmafák alatt, amikor is a sikátorok sétáló emberekkel és kiülő, csalogató, telt házas éttermekkel zsúfoltak. Könyveket olvasva és el-elkapván egy-egy pillanatot, nem olyan mesés ám itt az élet, ahogy mi, turisták abban a néhány napban láttuk. Nem éltük át a mindennapi küzdelmüket egy percre sem, nem voltunk részesei az életüknek. De hát nyaralni mentünk, napozni és fürödni a mediterrán tengerparton, behabzsolni minden jót és különlegeset a kék ég alatt, mely ott hatalmas darabban borul az ember feje fölé. Látni és belefeledkezni a határtalanságba úszás közben, egy szikla tetején állva vagy a hajó korlátjának dülve, elmerülni a végtelen látóhatárba, mely mély lélegzetvételekkel önkéntelenül is felszakítja és kiűzi a felhalmozódott feszültséget, és a szabadság érzetét kelti. A tüdő megtelik tengeri sós levegővel, s a dalmát partok illata a lélek gyógyszere lesz. A hétköznapiakat itthon folytatjuk tovább, a horvát szigetlakók jellemző életéről pedig kedvünk szerint olvashatunk megkapó részleteket többek között a már említett Senko Karuza könyvéből, bármikor leemelhetjük a polcra, s így bármikor vissza is térhetünk gondolatban az Adriai-tenger partvidékére, a Mediterrániumba.

Különben is – választott mottóm szerint – „a szív mindig utazik, akkor is, ha a láb és a fej marad”. Nemcsak új, ismeretlen világ felé, hanem a már felfedezett, kedvessé vált, akár többször is bebarangolt tájak, városok, öblök, szigetek, hegyek felé. Vannak vidékek, amelyek erősen, megbabonázottan vonzzák az embert, tudattalanul is felszínre tör a vágy, hogy kiválasszuk magunknak vérmérsékletünknek megfelelően a nekünk kedves földrajzi helyet a világban. Számomra ez a hely Olaszország. Igen, Olaszország, szintén a Mediterránium része. Ez már számtalanszor bejárt terület, mégis oda vágyik minduntalan a szív. Ez egy olyan hely, mely „lelkünkben él, akkor ezt nem is annyira megtaláljuk, mint inkább újra rátalálunk. Minden utazás célját egy elmosódott, távoli emlék fátyla fedi, és minden utazás e fátylat lebbenti föl”. (Michael Onfray)

Balajthy Ferenc

Aranycsapat

A jövő labdát kergetőinek is

Már az égben van a teljes Magyar Aranycsapat: (Grosics, Buzánszky, Lóránt, Lantos, Bozsik, Zakariás, Budai II, Kocsis, Hidegkuti, Puskás, Czibor) egymásba karolva a döntő felé halad. A meccset újra játsszuk fiúk! Az Isten veletek! Ott, magasan, fent, most legyőzzük a németeket!

Angolok az ütközetben tizenhárom gólt kaptak, Sapkát, kalapot emeltek a tizenegy magyarnak. A stadionban zengett, zúgott a viharos vastaps, Még egyszer születnél, ilyen akkor sem kapsz! A meccset újra játsszuk fiúk: veletek az Isten, Ilyen csata még nem volt, nem lesz s nincsen!

Arany kupánkba, majd ha aranyló bort öntünk, Gyere hát közénk, foglalj helyet itt közöttünk! Nézz az egyre fakuló, mégis elszánt arcokra, Emlékezz a verejtékkal vívott régi harcokra! A meccset újra lejátsszuk fiúk! Áldott nevetek! Az örök időben győztetek – Hát Isten veletek!